

שיעור חומש

על פרשת השבוע

משיעורי מרן הגאון רבי חיים פיינשטיין שליט"א

ראש ישיבת עטרת שלמה

סוכות תש"פ

נטילת הלולב במקדש - שמחה על קידוש בית המקדש

שזוהו הלל יותר מעולה וגדול, וי"ל שמצינו ענין שגדול המחטיאו יותר מן ההורגו, וכמו"כ הכפרה מן החטא גדולה יותר מההצלה ממיתה לחיים.

נמצאנו למדים שמצות לולב הוא המשך אחר הברייה חדשה שאנו נעשים בר"ה ויו"כ, ומצוות ההג הוא להלל ע"ז.

יום הכיפורים מכפר על בית המקדש

והנה בקרבנות של יום הכיפורים מצאנו דברים מהודשים שאינם בכל הקרבנות, דבקרבנות של יום הכיפורים כתוב (אחרי מות ט"ז, ל"ג) 'וכפר את מקדש הקודש ואת אוהל מועד ואת המזבח יכפר, ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר', הרי מבואר דקרבנות של יום הכיפורים מלבד הכפרה על ישראל, הם כפרה גם על המקומות, והם מכפרים על מקדש הקדש ועל אוהל מועד ועל המזבח. ולא עוד, אלא שהכתוב מזכיר את כפרת המקומות קודם כפרתן של ישראל. וצריך ביאור, מהו ענין הכפרה על המקומות.

ומצינו עוד חידוש טפי בזה, דהנה ביזמא דף ס. מבואר דאם נשפך דם הפר והשעיר, מביא עוד פרים ושעירים, בשביל שיהא לו דם ליתן מתנות על כל מקום ומקום מהמקומות שהוזכרו בקרא. והנה בכל הקרבנות נתינת המתנות הוא בשביל הכשר הקרבן, והמזבח הוא מקום נתינת המתנות, אבל הכא קרבן חובת היום כבר נעשה, וכל מה שמביאים עוד שעירים ופרים הוא בשביל שיהא דם ליתן מתנות והזאות על אותן מקומות, ונמצא מבואר בזה דבר חידוש, דהכא אדרבה, הקרבן בא בשביל המתנות, ומבואר מזה דהמקומות זקוקים ומעונים שינתנו בהם דם לכפרה, והמקומות בעצמם הם שצריכים כפרה.

ומבואר שיום הכיפורים, הוא לא רק זמן כפרה על כלל ישראל, אלא הוא גם מטוהר ומתקן את בית המקדש, כל מקום ומקום שבו, וצ"ב למה צריך לכפר על המקום, ולמה זמנו ביוה"כ, ומה זה שייך למה שישאל מתכפרין ביוה"כ.

החטא ממעיט שפעת אור העולמות

ונראה לבאר בזה, דהחטאים פוגמים גם בקדושת המקדש עצמו, החטאים מטמאים ומחללים את קדושתו, והמקדש יורד מדרגת השראת השכינה בו, וממילא אין המקדש במלא קדושתו וטהרתו. והדבר מבואר להדיא בגמ' בזבחים דף מ"א ע"ב, דתנא דבי רבי ישמעאל, מפני מה נאמרה פרוכת הקודש כפר כהן משיח, ולא נאמר כפר העלם דבר של ציבור, דכפר העלם דבר של ציבור, כתוב 'וזהו שבע פעמים לפני ה' את פני הפרוכת', וכפר כהן משיח כתוב 'וזהו מן הדם שבע פעמים לפני ה' את פני פרוכת הקודש',

במשנה בסוכה דף מ"א ע"א תנן בראשונה היה הלולב ניטל במקדש שבעה, ובמדינה יום אחד. וברש"י כתב דכתיב ושמתם לפני ה' אלוקיכם שבעת ימים, ובמדינה יום אחד, דכתיב ולקחתם לכם ביום הראשון. והדבר צריך ביאור, דאותה מצוה גופא, משתנה חיובה לפי המקום, ושיהא חילוקי דינים לפי חילוקי המקומות, והיכן מצינו ענין כזה.

עוד צריך ביאור, דגם לשון המצוה הנאמר בכתוב הלוק, דעל הנטילה במקדש, כתוב ושמתם, ועל הנטילה בגבולין, כתוב ולקחתם, דמזה נראה דלא רק דחלוקים בדיניהם, אלא דגם חלוקים בעניינם, דבמקדש עניינה שמחה, ובגבולין עניינה לקיחה, וצריך ביאור החילוק.

ונראה לבאר בזה, דהנה איתא במדרש בפר' אמור, על הכתוב בתהלים 'פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם תכתב זאת לדור אחרון ועם נברא יהלל יה', ר' יצחק פתר קריא, בדורות הללו שאין להם לא מלך ולא נביא לא כהן ולא אורים ותומים, ואין להם אלא תפלה זו בלבד, אמר דוד לפני הקב"ה, רבש"ע אל תבזה את תפלתם, תכתב זאת לדור אחרון, מכאן שהקב"ה מקבל השבים, ועם נברא יהלל יה, שהקב"ה בורא אותן בריה חדשה. ולהלן שם, ומה עלינו לעשות, ליקח לולב ואתרוג ונקלם להקב"ה, לפיכך משה מזהיר את ישראל, ולקחתם לכם ביום הראשון.

ומבואר מדברי המדרש, דהג הסוכות הוא המשך הבא לאחר ר"ה ויוה"כ, ומצות נטילת ארבעת המינים הוא מצוה של הודאה וחילול וקילום על שנתקבלה תשובתם ותפלתם, וכיון שנבראו בר"ה ויוה"כ בריה חדשה, צריכים להלל ולקלם.

והנה בחיוב אמירת הלל יש גדרים ותנאים, דלא על כל דבר טוב יש חיוב אמירת הלל, ויש דברים שמכרך עליהם הטוב והמטיב או שהחינו, אבל אין אומרים עליהם הלל, ובגמ' במגילה מבואר דעל יציאה מעבדות לחרות כמו ביציאת מצרים, ועל הצלה ממיתה לחיים כמו אצל אחשוורוש, אומרים הלל. והנה כפרה על חטא אינה מחייבת בהלל, והרי המביא חטאת ומתכפר לו אין צריך לומר הלל. אמנם הכא מבואר דקבלת התשובה והכפרה של ר"ה ויוה"כ הם גדר של בריה חדשה, ובר"ה נעשים ישראל בריה חדשה, וזה דבר המחייב הלל, וכדכתיב ועם נברא יהלל קה, מבואר דכשישראל עומדים בדין בר"ה ויוה"כ, והקב"ה מוחל להם ונעשים כברייה חדשה, אע"פ שזה ענין רוחני בדיני שמים, מ"מ אינו פחות ממיתה לחיים שהיה אצל אחשוורוש, ועל ברייה חדשה כזו צריך להלל, ואפשר דגם חיובו גדול יותר, שבשאר הצלות מגזירות ממיתה לחיים אין הלל עם נטילת לולב, אבל בסוכות ההלל עם נטילת לולב,

שהוא ענין של הנוכת הבית, ולא עוד, אלא שהכפרה על המקדש, נזכר בכתוב קודם לכפרה של ישראל.

נטילת לולב בגבולין להילול ובמקדש לשמחה

ולפיכך כיון דנטילת הלולב באה להלל ולקלם על קבלת תשובתם וכפרת ר"ה ויום הכיפורים, כמבואר בדברי המדרש, ובכפרת יוה"כ נכללו שתי כפרות, על ישראל ועל המקדש עצמו, א"כ גם בנטילת הלולב נכלל הילול וקילום על שתי ענייני הכפרה, דבנטילת הלולב מהללים ומקלסים על כפרתן של ישראל, וגם על כפרת המקדש והקודש.

מעתה מבואר מה שנתחלק נטילת לולב במקדש ונטילת לולב בגבולין, דיש בזה שתי הודאות וקילוסים, על כל דבר בפ"ע, הנטילה במקדש, היא הלל וקילום על כפרת המקדש, והנטילה בגבולין היא הלל וקילום על כפרתן של ישראל.

ולפיכך כיון דהנטילה במקדש היא כל שבועה, והנטילה בגבולין היא יום אחד, וגם דהנטילה במקדש, נקראת שמחה, והנטילה בגבולין נראת לקיחה, משום דהנטילה בגבולין שהיא באה על כפרתן של ישראל, היא נטילה של הלל להלל ולקלם, אבל הנטילה במקדש, שהיא באה גם על כפרת המקדש, ונתבאר דיש בזה ענין של הנוכת הבית, א"כ מלבד ההילול וקילום, יש בזה גם ענין של שמחה, דבהנוכת הבית יש שמחה לפני הקב"ה, וכמו שאיתא בגמ' במגילה דף י' ע"ב, ויהי כיום השמיני, ותניא אותו היום הייתה שמחה לפני הקב"ה כיום שנבראו בו שמים וארץ.

וכן מצינו במלכים (א', ה') בהנוכת בית המקדש אצל שלמה המלך כתוב 'זיעש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו וגו' לפני ה' אלו קינו שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום, ופירש רש"י, שבעת ימים של חינוך, ושבעת ימים חג הסוכות, נמצא שאכלו ושתו ביום הכיפורים, וכמבואר כ"ז בגמ' במועד קטן, הרי גודל השמחה בעת הנוכת הבית, עד כדי כך, שאכלו ביוה"כ מחמת השמחה. ומבואר גם דמשך זמן השמחה על הנוכת הבית הוא שבעה ימים.

והנה בלשון הכתוב משמע ששבעת ימי שמחת הנוכת הבית, שייכים לשבעת ימי החג, שהרי צירפם למנין אחד, שהיה זה ארבעה עשר יום, הרי דיש גם צירוף מנין ימים יחדיו, והיינו דשבעת ימים של הנוכת הבית, ושבעת ימי הסוכות יש להם נגיעה ושייכות זה בזה. ולפי דברינו הוא מבואר היטב, דגם בסוכות יש שמחה מיוחדת על חידוש בית המקדש, וא"כ שמחת הנוכת הבית ושמחת הסוכות ענין אחד הם.

ומה נשתנה דאצל כהן משיח נקרא פרוכת הקודש, ואילו אצל העלם דבר של ציבור נקרא פרוכת סתם, משל למלך בשר ודם שסרחא עליו מדינה, אם מעוטה סרחה, פמליא שלו מתקיימת, ואם כולה סרחה, אין פמליא שלו מתקיימת, וברש"י בחומש (ויקרא ד', י"ז) הוסיף, אף כאן כשהטא כהן משיח, עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם, ח"ו נסתלקה הקדושה. הרי מבואר שע"י החטאים של ישראל, הפרוכת יורדת ממעלתה, והשראת השכינה במקדש מתמעטת, והמקדש אינו במלא קדושתו. וכמו שמצינו שכשהוטאים הרבה, יש מדרגה שהשראת השכינה מסתלקת לגמרי מבית המקדש, וכמבואר בגמ' ב"ה, עשר מסעות נסעה שכינה, כן גם כשהוטאים מעט ולא נתמלאה הסאה, מ"מ יש סילוק שכינה במדרגות, ויש הילול המקדש במקצת, וההוטא שולח ידו בפלטיין של מלך להרכו ולהמעיט ולהחשיך שפעת אור העולמות.

ומעתה, כיום הכפורים שישאל חוזרים בתשובה, ויוה"כ מכפר, ואין פשע וחטא, יש גם כפרה מיוחדת על בית המקדש, שישוב ויחזור אל דרגתו ומדרגתו, ותשוב השראת השכינה לשלמותה, כמו קודם שחטאו, והקב"ה מתקן כל הקלקולים וכל הפגמים שנעשו ע"י החטאים, ומקרא מלא דבר הכתוב וכפר על הקודש מטומאות בני ישראל, וכמו שבתשובה מתרפא החוטא עצמו מחולי הנפש, כן התשובה מתקנת את כל העולמות, וגם מתקנת את הפגמים שפגמו בבית המקדש, שהוא גם עולם מן העולמות.

והנה במתנות שעל מזבח הפנימי כתוב (אחרי מ"ו, י"ט), 'זוהו עליו מן הדם באצבעו שבע פעמים וטהרו וקדשו מטומאות בני ישראל', וכתב רש"י, וטהרו, ממה שעבר, וקדשו, לעתיד לבא. מבואר שיש תרי עניינים ותכליות בהזאות, ענין אחד, לטהרו ממה שעבר, והתכלית השניה, הוא לקדשו על להבא. וצריך ביאור מהו לקדשו על להבא, וכי אינו קדוש בקדושת הגוף של מקדש ומזבח. ולשון זה הוא כמו שמצינו במילואים, שהיה שם קידוש וחינוך למזבח. ומבואר דביום הכיפורים יש קידוש של בית המקדש, והדבר צריך ביאור. גם צ"ב למה הוא דוקא ביום הכיפורים.

אמנם הביאור הוא דכיון שישאל נקיים מחטא, א"כ אפשר לכפר ולעקור את רושם החטאים מן המקדש, ומעתה המקדש יכול לחזור ולשוב למדרגת מלא קדושתו, ונמצא דבאמת יש בזה ענין של חינוך וקידוש בית המקדש, ועל כן צריך לקדש מחדש את בית המקדש, ולמדנו שביום הכיפורים נעשה דבר עצום של הנוכת הבית, שבית המקדש מתקדש ומתחדש בקדושתו.

ונמצא לפי דברינו דביום הכיפורים ישנם שתי כפרות, האחד כפרה על כלל ישראל, ועוד יש ענין מיוחד של כפרה על בית המקדש,

ד' מינים - כלי המקדש

המקדש, כמבואר בגמ' במנחות דף צ"ו, דרכי יהודה סבירא ליה דאמת כלים של מקדש, היא אמה בת חמשה טפחים. ובשו"ת משכנות יעקב תלה ההלכה דשיעור ד' מינים אם הוא באמה בת

בגמ' סוכה דף ל"ב ע"ב אמרינן דשיעורי הלולב ההדום והערבה, הם באמה בת חמשה טפחים. והנה בעלמא שיעור אמה הוא באמה בת ששה טפחים, והכא בד' מינים שאני, ושיעורו הוא באמה בת חמשה טפחים, ושיעור דאמה בת חמשה טפחים מצינו בכלי

וצריך לבאר מהו הענין ליטול הד' מינים בתוך הסוכה, ומהו השייכות שיש בין מצות ד' מינים למצות סוכה.

ויש לבאר בזה, דהנה הסוכה יש בעניינה את ענין המשכן והמקדש, וכמבואר ביוצרות לשחרית שיסד פיוט על הפסוק בתהלים 'יהי בשלם סוכו', שמפרש הפסוק על מצות סוכה, וכן בשיר של יום שפ"י הגר"א אומרין פרק זה, והנה פשטיה דקרא מיירי מבית המקדש, וכמבואר במדרש שוחר טוב שם, ומבואר דיש בסוכה ענין שהסוכה הוא כבית המקדש.

ובזה יש ליתן מעם במנהג ליטול הד' מינים בסוכה, דכיון דהד' מינים הם ככלי המקדש, והסוכה היא כבית המקדש, א"כ שפיר שייכא נטילת הד' מינים לסוכה, דהמקום הראוי לקיום מצות ד' מינים שהם ככלי המקדש הוא בסוכה דיש בה בחינה שהיא כבית המקדש.

נענועי הלולב גירא בעינא דשטנא

בזה חיוב מצוה, וכשרואה השטן איך שמחבבין המצוות, מסתמין דבריו, וזהו גירא בעיניה דשטנא, שהשטן דרכו להשטין על ישראל, וכשנמנע ממנו עניינו, הוי כאילו ירו בו חיץ. ומה שנקט שהוא חיץ בעיניו, הוא משום דבנענועים בראיה תליא מילתא, היינו דע"י מה שרואה את הנענועים ולחיץ בעיניו.

עוד יש לבאר בזה על פי דברי הגמ' בברכות דף כ' ע"ב, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבש"ע כתוב בתורתך אשר לא ישא פנים, והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב ישא ה' פניו אליך, אמר להם, וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת וברכת והם מדקדקים על עצמם עד כזית ועד כביצה. הרי מבואר דע"י שישראל מדקדקים במצוות, זוכים הם לנשיאת פנים לפני משורת הדין.

ולפי זה יש לומר דלכן הנענועים הם גירא בעינא דשטנא, דכשהוא בא להשטין על ישראל במענות של דין, הרי ישראל זוכין לנשיאות פנים לפני משורת הדין, והמעם דזוכין לנשיאת פנים לפני משורת הדין, הוא משום הנענועים שהם חיוב מצוה, וע"י חיוב מצוה זוכים לנשיאת פנים זו, ונמצא שעל ידי הנענועים מפסיד השטן את מענותיו.

מוסף לשלש רגלים

ומ"מ כתב החינוך דאין חיוב להקריב קרבנות בזמן הזה. ומבואר מדבריו דכשאין בית, אע"פ דשייך הקרבה, מ"מ אין חובת הקרבה. ולפי זה נמצא דאמנם מקריבין אע"פ שאין בית, אבל מ"מ אי אפשר לקיים הקרבת קרבנות חובה, כיון שאין חיוב להקריב, ומבואר מה שאומרים שאין אנחנו יכולים לעשות חובותינו בעת שאין לנו בית. ויש להוסיף, דלפי זה מדוקדק מאוד שנקט הכא הלשון דחובותינו, וכן להלן אומרים הלשון 'זשם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו', כיון דהרי נדבות באמת שפיר אפשר להקריב, כיון דקיימא לן דמקריבין אע"פ שאין בית, וכל החסרון הוא רק לגבי קרבנות חובה, שרק את הקרבנות חובה, אין אנחנו יכולים.

ה' טפחים, כמה שקיי"ל ההלכה כן בכלי המקדש, הרי דגם תליין זה בזה להלכה.

ומזה דארבע מינים נשתנה שיעורו להיות כשיעור של כלי המקדש, יש ללמוד מזה דארבעת המינים יש בהם ענין של כלי המקדש, ומישך שייכי בעניינם להיות ככלי המקדש, ואשר לכן שייך ששיעורם הוא כשיעור כלי המקדש.

ובמדרש בפרשת אמור איתא דד' מינים הם שרביטו של מלך, ומבואר דד' מינים הם ככלי שרת.

ובזה יש להביא סמך ומעם למה שכתוב בשם האר"י ז"ל (הובא במ"ב סי' תרנ"א סקל"ד) שיברך תחילה בסוכה על הלולב, (ועיי"ש בשע"צ מש"כ בזה), ועיין עוד בשערי תשובה סי' תרנ"ב שהביא שמקצת מהמהדרים נהגו לברך על הלולב בהניץ החמה בתוך הסוכה. ובכתר ראש הביא שכן נהג הגר"ח מוואלוז'ין.

בסוכה דף ל"ח ע"א רב אחא בר יעקב מומטי ליה ומייתי ליה, אמר, דין גירא בעיניה דשטנא. ופירש רש"י, הרי זה לחיץ שרואה בעיניו שאין בו כח לנתק מעלינו עול מצות. ומבואר דנענועי הלולב הם כחיץ לשטן, וצריך להבין למה נענועי הלולב הם כחיץ בשביל השטן, ומה מיוחד בנענועים שבהם רואה השטן דאין בכוחו לנתק מעלינו עול מצות.

ויש לבאר דהנה במדרש אמרו שבכל שנה ישראל והאומות נכנסין לדין ואין יודעין מי ניצח, וכשישראל יוצאין בלולביהן, זהו האות והסימן לנצחונם של ישראל על האומות. ולפי זה יש לומר דזהו הביאור דהוה גירא בעינא דשטנא, משום דהארבע מינים הם האות שישראל ניצחיהו בדין. אמנם בדברי הגמ' מבואר דהנענועים הם הגירי בעיני השטן, ולא עצם נטילת הד' מינים.

ונראה לבאר הדברים על פי דברי הגמ' בר"ה דף ט"ז ע"א דאמר רבי יצחק למה תוקעין ומריעין כשהן יושבין, ותוקעין ומריעין כשהן עומדין, כדי לערבב השטן, ופירש רש"י שלא ישטין, כשישמע שישראל מחבבין את המצות מסתמין דבריו. ולפי זה הכי נמי יש לומר בנענועי הלולב, דבהנענועים יש חיוב מצוה מאד, שמאריכין בלקיחת הד' מינים ומנענע בהם, והוה זה תוספת בהלקיחה, ויש

ואין אנחנו יכולים וכו' ולעשות חובותינו בבית בהירתך.

הנה קיימא לן דמקריבים אע"פ שאין בית, כמבואר ברמב"ם פ"ו מהלכות בית הבחירה ה"טו, וא"כ צריך ביאור מאי מעמא אומר שאין אנחנו יכולים לעשות חובותינו, והרי יכולין אנו להקריב, אע"פ שאין בית.

ונראה לבאר בזה, דהנה החינוך (מצוה ת"מ) כתב דאיסור שהומי חוץ נוהג בזמן הזה. ומוכרח מזה דדעת החינוך דקיימא לן כמאן דאמר דירושלים קידשה לעתיד לבא, וכמבואר בגמ' ובחים דף ק"ז ע"ב, דרק אם קידשה לעתיד לבא הוא דאיכא איסור חוץ בזמן הזה,

והביאנו לציון עירך ברינה.

הוא כמו שכתוב 'פדוויי ה' ישובו ובאו ציון ברינה'. והנה ברינה היינו בשירה. וצריך ביאור על איזה שירה קאי.

ונראה הביאור בזה, על פי דברי המדרש בפרשת וישלח עה"פ בשיר השירים 'תשורי מראש אמנה', אמר ר' יוסטא הר הוא ושמו אמנה, עד אותו ההר ארץ ישראל, ממנו ולהלן חוץ לארץ, אמר ר' אלעזר בר' יוסי, כשיגיעו הגלויות לשם, יהיו אומרים שירה, לכך נאמר תשורי מראש אמנה. הרי מבואר בדברי המדרש דבזמן שישבו ישראל מגלותם יאמרו שירה.

ולפי זה יש לבאר דעל שירה זו הוא דאירינן כאן, ומתפללים שנבא לציון ברינה, כי השיבה לציון תהיה עם אמירת שירה.

ושם נעלה ונראה.

הנה מצות עליה לרגל, היא הראיה, ומזכיר אותה במה שאומר 'ונראה', וצריך ביאור הכונה במה שאומרים 'נעלה'.

והנה בגמ' בריש מסכת חגיגה איתא, דמי שאינו יכול לעלות ברגליו, כגון הגר וסומא ובעלי קבין, פטורין מן הראיה, ואע"פ שיכולין לקיים את עצם מצות ראה, מ"מ נתמעטו כיון שאינן יכולין לעלות, הרי מבואר דמלבד עצם מצות הראיה, עוד יש ענין כגוף העליה, והעליה אינה רק היכי תימצא בעלמא שעל ידי העליה יכול ליראות, אלא העליה מישך שייכא לעצם המצוה.

ובגמ' בחגיגה דף ג' ע"א איתא, דרש רבא, מאי דכתיב מה יפו פעמיו בנעלים בת נדיב, כמה נאין רגליהו של ישראל בשעה שעולין לרגל, מבואר שהכתוב משבח את מעשה העליה וההליכה, וכן הוא בפסוק בתהלים קכ"ב 'ששם עלו שבטים שבטי קה', ובגמ' במכות דף י' ע"א מבואר דפסוק זה מייירי בעליה לרגל, הרי מבואר דיש ענין בגוף העליה, ומעשה העליה מישך שייכא להמצוה.

וזהו שמזכירים את העליה, מלבד עצם הראיה, דגם העליה הוא דבר בפני עצמו.

והשיאנו.

אאמור הגאון זצ"ל הביא את דברי האבודרהם שמפרש דהשיאנו הוא מלשון טעינה, [כמו משא בני קהת], והיינו דהשיאנו פירושו הוא והטעינו.

ויש לומר בזה, על פי דברי הגמ' בסוטה דף ל"ד ע"א, דגמירי דטעונא דמדלי איניש לכתפיה, תלתא דטעונא הוה, היינו דאם אחר מסייעו בטעינה, יכול להוסיף למשאו עוד שני שלישים, יותר מכפי שיכול למעון, כשטון בכוחות עצמו. נמצא דע"י שאחר מטעינו, יכול להוסיף על משאו שני שלישים נוספים.

ולפי זה יש לומר, דזהו שמתפללים ואומרים שהקב"ה יטעינו, שנכלל בזה שמלבד שהוא ישיפע עלינו את ברכת המועדים, גם יטעינו בברכה זו, כלומר שיסייע בידינו למעון עלינו את ברכת המועדים, וע"י שהוא מטעין אותנו, ממילא נוכל לשאת עוד תוספת בברכה.

ועל דרך זה יש לבאר גם הא דכתיב אצל אברהם אבינו בעת שגירש את הגר, דכתיב בפרשת וירא, ויקח לחם וחמת מים ויתן אל הגר שם על שכמה, וצריך ביאור מה היה אברהם צריך הוא ליתן על שכמה.

אכן יש לומר דבא לומר דאברהם אבינו הטעינה, ועל כן יכול היה להטעינה טפי בשני שלישים, ורצה אברהם ליתן לה כמה שתוכל לשאת.

והשיאנו ה' אלוקינו את ברכת מועדיך.

צריך לבאר מהו ברכת המועד שמבקשים שישאנו ה'.

ואא"ו מרן הגרי"ו זצ"ל ביאר בזה עפ"י דברי רש"י בפרשת ראה שכתב על הכתוב והיית אך שמה, שנאמר בזה הכתובה על שמה במועדים, וביאר דזהו ברכת המועדים.

אמנם לפי פשוטו נראה ממשמעות התפלה דברכת המועדים אינה ברכה רק בזמן המועד גופא, אלא דברכת המועד נמשכת גם לאחר המועד לכל השנה.

ויש לבאר בזה על פי דברי המדרש בפרשת ויצא על הכתוב והנה באר בשדה, וזה לשון המדרש, דבר אחר, והנה באר בשדה, זו ציון, והנה שלשה עדרי צאן, אלו שלשה רגלים, כי מן הבאר ההיא ישקו, שמשם היו שואבים רוח הקודש וכו', ונאספו שמה כל העדרים, באים מלבא חמת ועד נחל מצרים, וגללו את האבן וגו', שמשם היו שואבין רוח הקודש, והשיבו את האבן, מונח לרגל הבא.

ומבואר דבעת הרגלים שואבין ישראל רוח הקודש, ולפי זה יש לומר, דזהו ברכת המועדים שמתפללים עליהם.

ויש להוסיף בזה עוד, דהנה מבואר בדרשות מהר"ח דהבאר הוא מורה גם על שפע ברכה ופרנסה, ולפי זה הבאר דכתוב כאן בקרא, ודרשוהו חז"ל על ההשפעות של העליה לרגל והרגלים, נכלל בזה גם ענין זה של השפעת ברכה ופרנסה, ולפי זה נמצא דבעת המועדים היו ישראל שואבין רוח הקודש ושפע ברכה ופרנסה מבית המקדש, ויש לומר דזהו ברכת המועדים שמתפללים שישאנו ה', שיהיה זה ברכה גם על כל השנה.

מאכל ומשתה מכינה לשבת, נועם מגדים מנעמת לשבת, סעודות שלש מקיימת בשבת. (הושענות לשבת)

צריך ביאור מה מוסיף ואומר נועם מגדים מנעמת לשבת, אחרי שכבר חשב מאכל ומשתה ושלש סעודות, ואיזה תוספת יש בזה.

ויש לבאר על פי דברי הגמ' במנחות דף מ"ג ע"ב דחייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, רב חייא בריה דרב אויא בשבתי וביומי טבי טרח וממלי להו באיספרמקי ומגדי, ופירש רש"י, מיני מגדים שטעונים ברכה. וע"י אכילתם היה משלים מנין המאה ברכות, ובשו"ע או"ח סי' ר"צ איתא ירבה בפירות ומגדים כדי להשלים מנין מאה ברכות. ויש לומר דזהו הביאור בתוספת שאומר נועם מגדים מנעמת לשבת, הכונה לאכילת מגדים ופירות בשביל להשלים מנין מאה ברכות, וזהו ענין בפני עצמו מלבד מאכל ומשתה דשלש סעודות.